

ARBEIDSORDE bedoelde een gemeenschappelij-

ke sociale organisatie te zijn van twee Vlaamse partijen, Rex-Vlaanderen en Vlaamsch Nationaal Verbond (28 november 1936). Zij wilde een begin maken met een corporatieve maatschappij, waarin de sociale en nationale waarden, ontdaan van partijpolitieke invloed, harmonisch zouden versmelten. De stichting, waarbij o.a. Léon Degrelle, Hendrik Elias, Paul de Mont, Gerard Romsée en Victor Leemans betrokken waren, had plaats in de uitzonderlijke politieke conjunctuur van het jaar 1936. We wijzen hierbij zowel op het akkoord Rex-Vlaamsch Nationaal Verbond van 6 oktober, als op dat tussen Vlaamsch Nationaal Verbond en de Katholieke Vlaamse Volkspartij op 8 december 1936 (z. Beginselakkoord KVV-VNV).

Een eerste zwak punt voor de Vlaamse Arbeidsorde was de afwezigheid van een goed doordachte sociaal-economische doctrine bij de nationalistien. Pater Rutten, in 1928, en Paul Willem Segers, in 1931, hadden tijdens de studiedagen van het Algemeen Christelijk Werkersverbond al op deze zwakke plek gewezen. Hoewel Leemans reeds sedert het begin van de jaren twintig en na Quadragesimo Anno (1931) steeds indringender tot een nieuwe sociaal-economische gerichtheid aanzette, bleek het Vlaams nationalisme van tussen de beide wereldoorlogen niet in staat een tegenwicht te vinden. Het eerste congres van Arbeidsorde, 7 november 1937 te Antwerpen, was reeds teruggevallen op de smalle, nationalistische basis. Rex was op 17 september 1937 uit het akkoord teruggetreden. Men kan zeggen dat de brochure van kanunnik Louis Colens (Algemeen Christelijk Werkersverbond) *Ce que nous pensons de Rex*, alsmede de verkiezingskrachtproef te Brussel op 7 maart 1937 de twee partners die gezamenlijk Arbeidsorde hadden willen organiseren en uitbreiden, definitief uit elkaar gedreven hebben. Anderzijds waren ook de onderhandelingen tussen Arbeidsorde en het Algemeen Christelijk Werkersverbond, gevoerd respectievelijk door Leemans en A. Wolfs, over de mogelijke samensmelting van syndicale organisaties, medio 1937, nutteloos geworden. Ze waren gestruikeld over de eis van wederzijdse depolitisering van de sociale organisaties. Van januari 1938 af verscheen een eigen tijdschrift, *Arbeidsorde*, onder redactie van Leemans. De organisatie en het tijdschrift ressorteerden nu geheel onder het Vlaamsch Nationaal Verbond.

Hoewel deze groep rondom Leemans de enige was die ernst maakte met de corporatistische stroming van de jaren dertig, heeft noch de organisatie, noch het tijdschrift de tijd gehad om door te breken.

LITERATUUR: V. Leemans, *De Vlaamse Arbeidsorde in de branding* (1937); - M. van Haegendoren, *De Vlaamse Beweging nu en morgen*, I (1962, p. 77); - H.J. Elias, *Vijfentwintig jaar Vlaamse Beweging 1914/1939*, IV (1969, p. 28, 44); - J. Florquin, *Victor Leemans*, in *Ten Huize van...*, VII (1971, p. 100-136).

ROMAIN VANLANDSCHOOT

ARCHIEF EN MUSEUM VOOR HET VLAAMS